

quique procul dubio non satis ad aliorum edificationem apposite vivunt, quoniam Potestates Premonstratenses Abbati mandarunt, ut huic rei præsens remedium afferret.

Præter hanc generalem animadversionem aliæ peculiares super horum Receptorum unoquoque possint intituli. In primo quidem an. 1646. declaratur eportere, ut Religiosus Parochus Episcopo Dioecese de merum suorum institutione respondeat, verum ut ei tantum respondeat, eportare non dicuntur. Religiosus Parochus mores suis moderari debet, & ut Parochus juxta Ecclesie Canonem, & ut Religiosus, iuxta Ordinis sui Statuta, que quidem cum Pastoralibus functionibus nequaquam pugnat. Si violer Ecclesie Canonem, Episcopo, si fui Ordinis Statuta, Abbati respondeare tenetur.

Animadversionem est, eos, qui an. 1646. Receptum obtinuerunt, voluisse, ut Aula declararet nullum & abutivum iusprudendum, quo Premonstratenses Prelati Religiosi Parochos eo pertrahant, ut sua se Parochia, cum primum iusti fuissent, abdicarent; sed Aula quidem nihil voluit super ejusmodi capite pronunciare, & quoad hanc rem Partes extra forene negotium ac item posuit.

Ad an. 1656. Receptum quod attinet, servatum est Episcopo ius inspectionis in Religiosorum Parochorum mores, sed ita tamen, ut ne Abbas excluderetur, prout nimis toties fuit explicatum.

Non est omnitudine, tametsi Premonstratensis Abbas haie an. 1516. cause non interseruit, Hieronymus tamen Bignonius Advocatus Generalis conciliatus, futurum, ut ille appellaretur, & audiretur, liber Religiosi Parochi Selinciosi, aliquip Ordinis Abbatis pendentes, in Cauca pertinuerunt, ut Premonstratensis Ordinis Statuta quodam Pastores abutiva declararentur; cui tamen articulo Receptum non annuit, ac ne dam Statuta abutiva pronuntiaverit, potius iuxta advocatus Generalis conclusiones mandavit, ut Episcopus & Abbas in eorumdem Statutorum examen conspiratione; & hoc quidem sensu dictum est in Recepto, ut quod residuum Episcopis & Abbas simili cognoscerent. Qui porro objections propositi, non est affectus ea verba, quod residuum, quoniam id significat, quod ipse contendit. Episcopum & Abbatem simili de provenientia, quibus Religiosi Parochus gaudet, administrationem cogitantes. Nimirum Episcopus quod caput hoc nil juris habet; Pontifices, ut iam vidimus, distinguunt ex una parte animalium curam, & Sacramentorum administrationem; ex alia vero parte distributionem provenientium, & Regularum observantiam; duo priora capita Episcopis foli tribuant, Abbatii foli duorum posteriora. Itaque residuum hoc nihil est aliud, quam Premonstratensem quodam Pastores Statutorum examen.

Receptum an. 1678. Parochiis suis Religiosos restituit, quos inde vi facta Regularis Prelatus abfraxerat; verum tantum absit, ut propterea eorum iurisdictionem evertere contenterit, ut potius revocabilitas, quam illi sibi vindicat, jus confirmet; moderator id tantummodo, addita necessitate contentus Episcopalis ad ejus executionem. Præter utriusque simili contentus, ad revocationem in Ordine Premonstratensi validam efficiendam, id etiam requiritur, ut ejus precipitatio de causa legitima & cognita prelo sit. Haud fuisit hoc loco persequitur caput hoc, quod in responione ad Gerbaeum fatus jam explicitum fuit.

Denique Receptum an. 1691. diversum omnino est; in eo agitur, ut dixi, de Religioso Parochio, quem in Parochia sua residentem, & Pastoralis officio vacante Regularis Prelati interdictum turbaverat, at hic agitur de Religioso, qui a propriis parochiis recedunt, qui Parochi in Secularibus dominibus comitantur, vel qui ne dum Pastoris functionem obstant, publicum scandulum afferunt.

Ad extremum contendunt, Religiosos & Claustrum egredientes, ut parochiam administrandam suscipiant, redire videri ad commune jus, quod uni tantum Episcopo non modo Clericos omnes, sed omnes quoque Religiosos olim subdebat.

Respondeo, Sanctum Viatorum Parisensem, & Sanctum Joannem Suestionem de Vineis, qui ab Episcopo pendunt, nec Generali subduntur, exercere nihilominus in ius Religiosi Parochos iurisdictionem, quam Premonstratensis Abbas sibi vindicat; ita ita potest quicquid Episcopo, communij jure, subfeste, & eodem quoque tempore a Regulari Superiori pendere.

Respondeo secundo loco, Regulares merito possunt communij se jus id appellare, quod & semper & ubique. Pontificis, atque adeo Episcopis contentibus in eorum Ordine servatum est, atqui in responione ad Gerbaeum probatum est, in omni generalem Regularium Canonorum Ordine, & singillatim in Premonstratensi Religiosi Parochos semper Regulari Prelato in Declaratis quidem casibus subiectos suffit.

Du Van Can. Regul. Sancta Gen. & Theol. Prof.

Religiosorum Parochorum a proprio Generali dependentia.

Q U E S I T U M .

Queritur, quenam sint Pontificum Bulla, & quenam Regum Patentes Littere, quibus Religiosorum Parochorum dependentia quad Regularem Superiorem confirmetur in iis quidem capitibus, quæ ad eum pertinent, & in quæ potest jure gaudeat, cuiusmodi sunt temporalium Regularis Parochia preventum administratio, & earam Religiosi status regularum observantia, que cum Pastoralibus functionibus adiacet constare possunt?

R E S P O N S I O .

Complura ejusmodi testimonia in responione ad Gerbaeum allata sunt, demonstratrumque est fere omnes seculi decimi Icundi Pontifices, & preferruntur Alexander III. Lucius III. Clementem III. Urbanum III. & Celestium III. huic dependentia fidem facere, atque expressis verbis affirmeret, Religiosi Parochos Episcopo de spiritibus, & cura animalium, Abboti de temporibus, & Ordini observantia respondere debere. Occurrant verba hec in Bullarum exemplaribus, que etiam in Canonorum Regularium Abbatis plerisque servantur, ut in Santo Victore Parisenst, in Sancto Joanne Suestionem de Vineis, & in Sancta Genevefa.

In Libro, quem Pater Pagius Canonicus Regularis Premonstratensis inscripti Bibliotheca Premonstratensis, legatur allata, quam late patent, Bulla Clementis III. an. 1188. Honorii III. an. 1220. Alexandri IV. an. 1256. Nicolai IV. an. 1289. Alexandri V. 1409. Joannis XXIII. an. 1414. quibus singillatim Premonstratensis Ordinis Religiosi Parochi subiecti declarantur.

In eodem Libro Patris Pagii leguntur Patentes Littere tum Henrici IV. an. 1602. & 1605. tum Ludovici XIII. an. 1614. confirmantes Capituli generalis Premonstratensis mandatum, quo Pater Pagius non modo Religiosos Conventuales Familiarum Ordinis, verum etiam Religiosos Beneficiatos, qui ab eodem pendente, visitare & corrigerem jussus est.

An. 1668. Religiosi Premonstratenses obtinuerunt Patentes Regis Litteras, quæ confirmant eorum Ordinis Statuta, inter quæ non paucæ quodam Religiosorum Parochorum visitationem & correctionem profus expressa sunt. An. 1678. editio nis est Consilii Status Receptum, quo revocabilitas ius, quod sibi Superior Generalis Premonstratensis in Religiosos Parochos a se ipso pendentes arrogat, firmatum est. Contentum nonnulli Receptum ei non favere; re tamen ipso revocabilitatem non evitit, sed tantum apposita Episcopalis confirmens conditione coepit.

An. 1679. Sancta Genevefa Receptum hanc diffinile Consilii Status obtinuit. Porro non eadem profis ratione in S. Genevefa Monasteria revocabilitas exercetur, atque in Premonstratensi exercere potest; verum non id agitur in prefatis, cum omnino certum fit Religiosi Parochos tamquam a Superioribus Regularibus pendentes semper a Status Consilio speciatos suffit.

An. 1680. Sancta Genevefa obtinuit Innocentii II. Breve, quod eidem constituit plenum ius revocabilitatis in Religiosis ejusdem Congregationis Parochos. Acceptatum fuit Breve hoc Patentibus Regis Litteris, & Receptis Consilii Status, & Magni Consilii.

An. 1688. Cum Religiosi duo Parochi Canonici Regulares Congregationis Sancte Genevefae ius hoc revocabilitatis contestati essent, illud novo Recepto Consilii Status firmatum fuit. Ex quo quidem revocabilitatis iure non una conscientio quodam alia capitula deduci potest, & conclaudi. Regulares Prelatos, si Religiosi Parochos, etiam Titulares a propriis parochiis revocare possunt, multo magis iuridicis rationibus imputare posse, quoniam illi extra parochie sue fines vagiuntur, & Parochi in Secularibus Dominibus comitantur.

Cum Benedictus XII. an. 1339. Canonorum Regularium Ordinem reformandum suscepit, inter alia multa Decreta statuit hoc ipsum, quo facta ostendit eam sibi mentem esse, ut illi semper a Regulari Prelato penderent: *Canonici Religiosi profane, inquit, qualicumque ipsa Religionis autoritate Sedit Apostolica, vel Legacionum ipsius Beneficia oblinentes obstat Superioribus suis Religiosis ejusdem, iforumque falsis correctionibus, punitionibus, & Statutis; & Beneficiis ejusmodi ex causis rationabilibus privari, & ab illis amoveri possent; quemadmodum possent, si forte per Superioris suos de ipsi Beneficiis ius provisum. Exemplar hujus Bullæ extat in Bibliotheca S. Victoris Parisenst; & Pater Labbeus eamdem reicit in suis Conciliis.*

Praescriptio, quæ pariter in Jure dicitur *Uscapio*, est exceptio, quæ in eum afferatur, qui nobis negotium facit, vel aliquid a nobis petit, elapsio certo temporis spatio, post quod Leges & Constitutiones nolunt nobis super ea re molestiam afferri, vel eamdem apud Judicem ex nobis peti. Causa exempli stat praescriptio aduersus eum, qui postulat Beneficium, quod Ecclesiasticus pacifice per triennium possedit. Praescriptio legitimus, & quoad conscientiam justus titulus est, & tuta conscientia retineri potest bonum, quod sine interruptione per tempus a Legibus definitum bona fide possidetur, cum verus eius proprietarius lapsum temporis innescit. (a) Hac Civilium Legum, Jurisque Canonici doctrina est.

Definitur in Jure praescriptio, acquisitionis dominii per continuationem possessionis eo spatio temporis quod Legis statutum est. I. est acquisitionis dominii aliquis rei, quia qui bona fide rem possidit per id tempus, quod Uscapioni, seu praescripti Lex tribuit, vere ac proprie efficit eum Dominus; ut causa exempli si quis bona fide rem emisit, vel donatione, aliwo iusto titulo accepit ab eo, ad quem minime pertinebat, ratus ipsum ejus dominum esse, eam possessionem per tempus Legibus definitum praescribere, atque ita verum ejus dominum acquirere potest. II. est adeptio dominii per possessionem non interruptam, quia ut aliquid rei dominium praescriptio obtineri possit, possessionem interruptam omnino non suffit necesse est. III. Requiritur possidere per tempus definitum, quod olim erat anni spatium, quod res mobiles, bienni vero quoad immobiles, sed postea Justiniani Imperatoris Constitutione productum fuit quoad primi generis res ad triennium, quoad res autem ceteras ad decennium inter presentes, & ad vicennium inter absentes.

Praescribi tanen potest breviore tempore, sed id solum, cum res ex fisco per auctionem emitur; tunc enim statim dominium acquiritur, quia actioni sit locus, etiam si res fisco non cesserit; id autem statutum est, quo facilius essent, qui emerent, verus autem Dominus contra fiscum agere potest intra quadriennium. Verum locum non haber praescriptio quoad res sacras, & Religiosas, qualia sunt Ecclesia bona, si minus quam diutissime possessa fuerit, puta quadraginta annorum spatium. Ne locum quidem habet illa in rebus farto ablatis, vel per vim possedit, tametsi bona fide semper possita sint, quia Leges duodecim Tabularum quoad priores, Lege autem Julia & Plautia quoad posteriores praescriptio prohibetur.

Quoad emptorem bona fidei, ut rem praescribere possit, non una existit necessaria conditio. I. Necessaria est, ut possidere ceperit ex iusto titulo, ut emptionis, donationis, & ejusmodi, quia tituli imaginarii falsa opinatio Praescripti locum non tribuit; causa exempli si quis rem possidet, quam se putet emisse, quamvis non emerit, vel possidere donationis titulo, quod sibi donatum non fuit, praescripti locum non esse firmum confitetur est. II. Opus est, ex Jure Canonico, ut bona fides, nempe iuste possessionis cognitione nunquam interrupta fuerit, quia eodem Jure expresse prohibetur, ne bona fidei possidere praescribere unquam possit; cum contra ex Jure Civili rem iusto titulo & bona fide acquifitam sufficiat, ut praescriptio sit locus, quamvis deinde mala fides extiterit, ex cognitione, quae suborta est, cum, qui rem venderet, ejus Dominum non suffit. Denique ut praescribi possit, satis est haretur vel defunctum bona fide rem possidere eo spatio temporis, quod Legis praescribitur, perinde ac venditorem emptoremque, neque vero necesse est, ut hares, vel emptor rem per id omne tempus possederint, quia tempus ad praescriptionem necessarium excurrit, quamvis res ab uno ad alium Dominum migrat.

Quod attinet ad restitutionis obligationem quoad eum, qui, cum ex iusto titulo ac bona fide possidet, in mala deinde fide versatur, quod intellexit, venditorem Dominum non suffit; respondet Div. Thomas, (b) hoc in re Jus Civil, Jusque Canonicum non coheraret; quia Civili Jure praescribi potest, quamvis decurso temporis in possidere mala fides existat; id autem abhorret a Jure Canonico; & ejus quidem oppositionis ea est ratio, quod Civilis Legis finis, qui is denum est, ut inter Civiles servetur Pax, quia turbaretur, si nulla unquam tempore praescribi posset, differt a Canonici Juri fini, qui nihil est aliud, quam Ecclesia quies, & animarum salus; jam vero nullus peccator est, qui salutem consequi possit, quemque ejus, quod attulit proximo, pœnitentiat damni, ni illud reparet, cum possit.

Quamobrem si quis praescriberit, cum rem bona fide possidet, per id omne tempus, quod Legis definitum fuit, eum ad restitutionem non obligari sentendum est, quamvis eo tempore elapsio cognoscatur rem ipsam ad alterum pertinere, quia nempe Leges aliquem proprio bono in ipsius culpe ac negligientia pœnam privare, & illud alteri tribuere possunt; qui vero incidit in malam fidem, antequam tempus ad praescriptionem Legis definitum elapsum sit, tenetur rem vero Domino restituere, adeoque dannum, quod intulit, reparare. (c) Id conforme est decisionis Innocentii III. in occumenico Lateranensi Concilio; ut enim est in Jure Canonico, statuit Pontifex male fidei possidere nunquam dominum praescriptione acquirere posse, quamvis ei rem Leges adjudicaverint; propterea quod, inquit Concilium, quicquid contra conscientiam lumen agitur, peccatum est; nos synodali iudicio decidimus, tam Jure Canonico, quam Civili absque bona fide praescriptio locum esse non debere. *Cum generaliter sit omni Constitutioni atque Confutandi derogandum, quæ absque mortali peccato non possit observari.* Ut ergo res praescriptione acquisitum, omnino necesse est, possidere nunquam merito credere potuisse, rem, cuius ipse possessione gaudebat, ad alterum pertinere.

Lex igitur praescriptionem instituit, ut contestationes, quas in dies excitat habendi cupiditas, certis terminis coercerentur & familiari statui ac firmitati consuleretur. Videtur ea quidem cum naturali iure pugnare, quod prohibet, ne quis ex alieno bono locupletetur; (d) praescriptio tamen acquisitum alterius bonum, quo ille vel ex ignorantia, vel ex obliuione privatur; verum hi duo prætextus, ad praescriptionem destruendam, admitti non debent, quia quicunque proprii boni conservationi tenetur invigilare, ac probe scire, quid agere debeat, ut sibi a rerum suarum jactura caveat; publica autem utilitas hac in re majoris momentum.

(a) L. 2. Instit. tit. 6. S. 1. Decretal. 16. q. 3. & 4. tit. de praescript. c. Placit. c. Sanctorum. c. ad Audientiam, &c. S. Thom. quodlib. 12. art. 26. in corp.

(b) S. Thomas quodlib. 12. art. 26. in corp.

(c) Cap. Quoniam, de Praescript.

(d) L. 1. G. de uscapione.

P R A E S C R I P T I O.

momenti est quam privata; Is præscriptionis effectus est, ut civilem, atque adeo naturalem, quæ ex delicto, vel quasi delicto oritur, obligationem extinguat. Nihil porro est, cur expendatur, ea ne favorabilis sit, an odio: ei Lex auctoritatem tribuit; ad favorem obtinendum nihil præterea requiriunt; sed eam oportet, ut dictum est, vel titulo niti, vel certo annorum numero, qui efficit, ut titulus præsumatur, atque adeo tituli loco est, præsertim vero ex bona fide possessione. Titulus porro is esse debet, quem Lex, ususque præscribunt.

Quærunt nonnulli Doctores, an qui titulum suum ignorat, præscribere possit; iisque responderetur, eum, qui de proprio titulo ignorat; nec re ipsa, nec animo possidere, ac proinde præscriptionem adipisci non posse, nisi ante omnem memoriam addit posse, quæ ipsa quidem omnino tituli loco sit; verum longe maximum robur titulo addit bona fides; & nulla unquam præscriptio est, quam non bona fides saltem colorata comittetur; facile ea quidem præsumitur; ut proinde si quis novo possessori significet, sibi jus esse ad hereditatem, quam ille acquisivit, non eum coniiciat in malam fidem, quanvis titulorum, qui jus suum firmiter, exemplum eidem exhibeat; nimurum tervato Juris ordine agendum est, ut novis possessoriis buss afferatur certa cognitio, quæ eos in mala fide confitiat.

Hoc loco animadversendum est, bona fide possessione decennali inter praesentes, & vicenniali inter absentes hypothecas præscribi, quibus fundus acquisitus obnoxius erat. Dicuntur autem praesentes, quorum domicilium iisdem Regiae Jurisdictionis terminis continetur; iisque censentur absentes, qui, quanvis proximi sint, ad aliam tamem Jurisdictionem spectant. Ceterum quemadmodum Empor bona Venditoris fide se tueri potest, ita eidem mala ejus fides, siquidem eam perspectam habuerit, opponi potest; quod si eam minime noverit, possider bona fide, quæ Venditoris mala fide omnino non iudicatur. Denique ea Romana Jurisprudentia constans ac firma regula est, actionem personalem non nisi per annos triginta præscribi, actionem autem realem, vel hypothecariam decennio præscriptam est; cum vero hac duplex actio conjuncta est, possessorum non ante quadagesimum possessionis annum in ruto ponit.

Vide RESTITUTIO.

C A S U S I.

Census anni Præscriptio.

Heredes eius, qui censum debet ex domo, non possunt, ut ab eo solvendo se extinxant, ad præscriptionem confluere, cum actio in eorum aliquem intentata fuerit.

Q U A E S I T U M.

Guillelmus an. 1610. dominum emit anno 25. librarum censu, cuius fors 300. librarum est; solum domus hypothecato loco est; in contractu nihil occurrit, ex quo appareat Emporis bona cætera realiter hypotheca addita esse; sed ea quidem personaliter obligata esse confit ex ejusmodi Contractus clausula: *propterea tenetur datus Emperor præscriptio, ut dicta domus ea confiteat, ut dicto censu patet.*

An. 1639. Simon, Robertus, & Artus filii & heredes Joannis Guillelmi filii parturient inter se Joannis patris sui successione; atque in partitione Simon & Robertus cedunt Artus frati dictam domum, Simon acceptat Artus, & census elapsos, elapsosque se recipit soluturum, ut proinde Simon & Robertus nihil in posterum vel justitia vel damni sentiant.

Anno decimo a partitione vendit Artus dictam domum tertia persona, cui Nicolaus nomen, pretio 300. librarum numerata pecunia, non sine annui honorario Artus loco solvendo obligationem.

An. 1692. & 1693. Artus, & Nicolaus non amplius solvendo sunt. Nicolaus dominum deserit, adeoque ad hoc usque tempus ultra 220. libras census elapsi sunt.

Paulus porro, cui census debetur, sibi cavit, atque ut Simon, ejusque heredes ad solutionem damnarentur, a Judge non semel obtinuit; Paulus tamem ac Simon ab omni in Robertum, ac Petrum ejus heredem actione abstinerunt; ut proinde Robertus, qui an. tantum 1692. e vita excelsit, ejusque pariter filius Petrus nunc temporis, ex civilibus legibus, in Paulum creditorem, & Simonem coheredem præscriptionis jure se tueri possit.

Robertus, ut facile intellectu est, probe noverat omnia Joannis patris sui bona huic censu addita esse; sed id eius filio non nisi biennio post Roberti mortem innotuit.

Prima quæstio. Petrus interrogat, an tuta conscientia præscriptionis jure uti possit?

Si forte non possit, ita instat: Jurisconsulti distinguunt in census contractibus obligationem duplicitem, realem unam, & fundo inherentem, personalem alteram.

Realis obligatio principalis fundi, qualis in praesenti facti specie domus est, frumento contrahitur.

In initio autem obligatio personalis quibusdam clausulis, censu modi occurrit in contractu, de quo agitur: ac præterea ea lega, ut Emperor ita domum præscriptas, &c. Clausula hec personalem continet obligationem, juxta Silvanecti, ubi ea dominus sit est, & Parifiorum consuetudinem, quæ ita habet: *recepit Emperor se perfectum, & curiam et c. ut proinde si*

Decimus Parisiensis hac die 9. Septembris an. 1708.

B. Marion. Herlass.

Aliud

P R A E S C R I P T I O.

209

Aliud responsum Sorbonæ Doctorum.

Concilium Confidentie subscriptum putat, præscriptionem legitimam titulum esse, quo non solum in externo, sed in interno quoque foro retinatur alienum bonum, cum illud eo tempore spatio, quod Leges requirunt, bona fide possit esse.

Porro nihil evincit, Robertum patrem, & Petrum ejus filium in bona fide non existire, cum semper, ut pro certo ponitur, eo animo fuerint, ut vellent Paulo solvere, figuram ipsi, Artus, & Nicolao, qui incepti evolunt, deficientibus ad solutionem adgerentes. Neque vero Paulum latet, eos ipsos, Robertum scilicet, & Petrum eo are alieno, ut quo agitur, obtricatos esse, illi saltem nihil egerunt, ut hanc ei notitiam alimenterent. Poterat proinde Paulus, quem admodum in Simonem, & ejus heredes egit, ita Robertum, vel Petrum aggredi. Ac fortasse si Paulus intra definitum tempus Petrum aggressus esset, egisset ille, ut domus censu par esset.

Ut ut res habeat, non est hoc loco spectandus Petrus ut pucas putulisse debitor, & ex communis genere, qui nempe ipse per se atque immediate Paulo debet, debet Petrus, altero deficiente, ut proinde initio statim in eum directe agi non poterit, ut id solvere, quod Paulo debet, nisi antea constituerit. Artus, & Nicolao solvendo non esse, & domum reddendo honorum imparem esse declaratum.

Sane Paulus in hac facti specie Robertum, vel ejus heredes Petrum aggredi potuit; verum ad hoc usque tempus id illi non præstit, ita ut quadragesima & amplius anni jam fini elapsi, quin ita sibi confulerat cum quodam censu sibi debitos, nec solutos, tum quodam solvendos in posterum, quem admodum quodam Simonem, ejusque heredes se gessit.

Hinc concindi licet, Petrum, si in foro externo Paulo præscriptionem opponere possit, video pariter ex uti posse, ut solutionem eviter, vel saltem ut Paulo timorem incutia, evanescere adit, ut annorum, ac posteriorum censuum diuidio contentus sit.

Decimus in Sorbona hac die 6. Septembris an. 1708.

G. Fremageau. G. Bourret.

C A S U S II.

Præscriptionis qualitates.

Ejus heres, qui quatuordecim jugera, que suo Sepe excederet, usurparit, ex domino solvere tenetur, neque cum præscriptio ea solutione eximeri posset.

Quatuordecim jugera præscriptionem legitimam reddant.

Q U A E S I T U M.

TItia petit a Marchionissi N herede Marchionis P patru si solutionem quatuordecim jugera, que in suo septo Marchio conclusit.

Sepe jam ac sepius insiguis injuriis sibi illata a Marchio-

n: pro ea grata & auctoritate, quæ ibidem ita valebat, ut nemo audierat cum eo contendere; adeo potens erat, ac fermidandus.

Ann. 1665. Marchionis Prædium fequestro addictum est, instant Procuratore Generali Camere Justitie; Titus pater oppositionem suam edidit, quæ significata fuit, cuiusque Actus extat. Cum deinde Marchio negotiis suis in integrum restitutus Prædium recuperasset: occupabat Titus pater, superfluite filia adhuc minore: Tutoris Marchionis impotens veriti a subcepto negotio defisterat. Nups Titus, sed vidua jacuit haud multo post. Cum porto egestate prematur, iustia Marchionis, heredi Patrii sui, ut suum sibi jus traxit. Olseduit illa legitimis productis contractibus, quatuordecim jugera, quæ quibus supra, ad patrem suum spectabat, eaque ut & sibi nunquam soluta fuisse.

In hac facti specie Titus Sorbonæ Doctores rogat, ut dehinc, an præscriptio, quam fortasse ejus juri opponet Marchionis, pollit ejus conscientiam in two ponere, & a jugerum, quæ possidet, queaque ad Titiam ipsam pertinent, vel unde prædictio eamdem eximere?

R E S P O N S I O.

Concilium subscriptum putat, ut præscriptionis iure quis uti possit, necessaria esse, ut bona fide per omne tempus Legi statutum de debiti veritate ignoraverit. Jam vero in defuncto Marchionis bona fides omnino non existit; atque ita quādū ille in vivis fuit, præscriptionis locus esse non potuit. Hoc posito, ad Marchionissam dicti Marchionis nepten & heredem, speclar expanderet, ac ex quo ipsa Septem posset, & in quo ejus Patrus quatuordecim jugera ad Titia patrem spectanta concluserat, ipsa ignoraverit, eorundem quatuordecim jugera prestatum foliū non iūtū, & in hac quidem ignorantia per annos trigesita verata fuerit.

Venit ut ponetur Marchionissam per id, omnes tempus in bona fide fuisse, & de usurpatione ignorasse, simul arque in ejus notitiam venit, heredis qualitas præscriptionem ei prorsus iniustum reddit, ut enim heres in defuncti jura facedit, ita omnia ejus onera ac negotia in se recipit, & illud obliteratur. Quamvis ergo Marchionissam acquisitionem Patrii, a quo sibi tradita est male fidei possit, vitio labore ignoraverit, non tamē haec in se præscriptionis iure gaudent potest, ut sentit Author Legum Civilium juxta earum naturalem ordinem tom. 3. lib. 3. et. 7. set. 4. n. 18. qui sententia suam firmat bene multis Juris textibus, ut sit Lex 11. f. de divers. temp. præscripti. Cum bases in omne ius defuncti facetus, ignoranza sua defuncti viria non excludit, & infra: Usurpare heres non potest, quod defunctus non potuit. Idem Juris fuit non potest, cum de longe possesse quatinus. Neque enim regis defensor, cum exordium bona fide ratio non inveniatur, & in Codice L. 11. de acqui. & ret. posselli. Viria possesso in a Majoris contraria perdurant, & successum authoris sui culta permutatur.

Hinc sequitur, Marchionissam, heredem Patrii sui tenebit, ad propriæ conscientia tranquillitatem, postulationibus in hoc libello supplicia a Titia Conflilio proppositis satisfacere.

Decimus in Sorbona hac die 12. Aprilis ann. 1708.

G. Fremageau.

P R E S B Y T E R I.

C A S U S I.

An Presbyter contumeliam passus apud Judicem agere posset?

Non desunt facti species, in quibus Presbyter posset, iuramento apud Judicem in eis agere, a quibus iniurias, contumelias, atque adeo verbiberis effecti sunt.

Quam tandem moderatione ac patientiam Clericalis ab ipsi factis expostiles.

Q U A E S I T U M.

Vicario Parochiam N nec pauci, nec semel injurias irrogant, quas ille quidem ex Parochi sui confilio patitur aquo animo. Quidam ex incolis ex hac ipsa patientia audacior factus cum excepit contumeliose, baculo graviter cadit, proflrat, trahit, injestisque pedibus conterit. Vicarium hunc causa minime laborare pro certo ponitur, queriturque:

I. An hic Vicarius multis iam contumelias perpeditus potuerit, atque adeo debuerit in foro conscientia ad Judicem confluere, ut sibi illaram vim reprimere, atque an non constituti debeat, ut poftreme injuria, quam gravissimum percutit, anchora puniatur, ita tamen, ut a vera charitatis tra-

mite non deflectat, paratus aequo compositioni, cum peccatum sibi proposita fuerit, acquisiceret. Loci Judicis criminis, de quo agitur, circumstantia tellum depositione per speciem reum capendum decrevit. Eo non decreto uti potest Vicarius, non ut illud executioni mandet, sed solum ut ei, a quo factum est, timorem incurrat, & ad compositionem cum peccato pertrahat?

II. Qui Parochiam hanc administrat, ita se gessit: editus inter Missarum sollemnitas, se, nisi a suis Presbyteris iudicandi deficeret; non posse, quin reas persequatur, pertulit injurias præterit, ut scandalum exireat; accurate exploravit, quemadmodum se res habuerit; Vicarium nemo minus accusavit. Hoc posito, debet Parochus impetrare, quomodo hic Presbyter aggredire solum in se infestetur? An non potius eidem in hoc negotio patrocinari debet, ut ejusmodi mali occurra, & Parochianos suis in officio concinet, reum tamen per amicos sollicitans, ut ad bonam mentem redeat, & veniam petat.

Non Parochius ita se gorens adheret sanctis Patribus, quorum unanimis sententia est, eos, qui præfunt, scandalibus occurrere debent, dantes operam, ut delinquentes puniantur, nec moderatione ac patientia plus aquo iudicantes, tamen virtutes has ait animo impellas fervare debent; quod tamen non impedit, quomodo vehementer & animole ad disciplinæ, rectique ordinis custodiæ incombant?

O. An

An non timendum est, ne in hunc rem intentata actio scandalo sit populo, qui in omnibus omnino negotio Presbyteros damnare solet, ac dictitare eos magis, quam Laicos, vindicta gaudere, minusque parcere? An non ejusmodi scandalum ineptum fore; Parochus vero, qui officio suo deesse non vult, debetne omnia permittere hominibus impotensibus, male animatis, ignoratisibus, quibus Evangelii, & Ecclesiastica discipline regule videntur intoleranda?

R E S P O N S I O.

Consilium Conscientia subscriptum putat, Vicarii, de quo supra dictum est, consilium vivipareri non posse; cum non modo potuisse, verum etiam debuisse a Judice petere, ut reparatur injuria, quam postremo loco habuit; quaque ceterarum, quas a Parochiis non pauci ante pertulerunt, quasi cumulus exstinxit. Ejusmodi contumelie, ac postrema praeferit inuria non unius Vicario perfonam ledunt, sed universi status Ecclesiasticis dignitati non parum officiunt; ut proinde hoc in sensu inuria publica ratione induant, atque adeo ad satisfactionem postulandam Vicarium impellant. Quamvis enim patientia fere laude maxima digna sit, fatendum tamen est, perditos ac negquam homines ita ea nonnumquam abutit, ut impudentius sis viris influent, quorum gradus ac dignitas obsequium requirit. Quamobrem Vicarius hic ne dum contra charitatem, atque animi moderationem, que christianam hominem decet, egerit, adeo scelerum aggressorum apud Judicem inselectus; Episcopum potius adire deberet, ut ex ipso intelligeret, an carceris tententiam, quam obtinuit, excipi debat, nec fatis habere ei nesciunt, atque ita ipsum sae compositionem petendam adgeire; inuria enim, quam audax homo Vicario intulit, longe gravior est, quam ut ille punitionem tantum formidine fit percellendus, dignus sane est, qui se ipse puniatur.

Ex his omnibus sequitur I. Parochum, initis consilii is omnibus, que in expositione producta sunt, impide non debuisse, quamobrem Vicarius rem, de quo agitur, apud Judicem persequeretur.

II. Eum Vicario patrocinari debuisse ad characterem dignitatem tuendam, & ejusmodi mala in posterum impedienda.

III. Ut actioni major accedit auctoritas, fuerit apprime ntile, Episcopi patrocinium obtineri, cum negotio prestiti, atque adeo sceleri hominis punitionem ejus nomine possulati.

IV. Parochus ita se gersus nihil agit, quod Sanctorum Patrum principis, vel Canonibus adverterit, quoniam illi potius Praetatos hortantur, ut res acriter puniant, ne an geant crimina, que imputata reliquerint, alisque prava ejusmodi exemplia lequendi anfam tribuant: *Nonne cum uni in deduce indigne*, inquit S. Ambrosius in Psalmum 118. num. 2. plurimos facit ad prolatus contingit provocari? *Facilius enim venis invenitrum tristis delinquenti*. Referuntur verba haec Decreti cap. 33. q. 23. Gregorius Magnus in suo Pastorali 2. p. cap. 6. de Superioribus Ecclesiasticis lenitatis atque humiliatis plus aquo studentibus ita pronuntiat: *Cum immoriarum cibis positur viris humilitatis, salvantur jura regimantur*.

Parochus igitur, ejusque Vicarius in hoc negotio hominibus ex mentis hebetudine, atque animi pravitate garribus aufculante non debent; quicquid enim inde ortur scandali, non aliunde quam ex prava eorumdem hominum preparatione ortum trahit, neque omnino dubius hinc Ecclesiasticis viris, iisque innocentibus tribui potest.

Decimus hac die 23. Martii ann. 1701,

G. Fromageau,

C A S U S II.

Presbyter in Parochia habituatus.

Ecclesia Habitatus minime licet cibaria, vel pecuniam ab his exigere, qui eorum Societas auctorita volunt. Quicquid in ejusmodi cibis exigitur, avaritiam sapit, ab simonia accedit, Canonibus adverterit.

Q U A X S I T U M.

In Parochiali Ecclesia S. Martini Urbi N. id moris obtinebat, ut Presbyteri habituati, aggregationis tempore Parochio & Communitate triple convivium apponenter; pri-

P R I O R I S S A.

Priorissa, quæ abdicat in manu Beatae Virginis.

Vide (DEVOTIO male ordinata tom. I. pag. 1223.

P R O F E S S I O R E L I G I O S A.

Religiosa Professio est obligatio, qua se publice ac solemniter Religiosus obstringit profitandi; quoad Cœlestis, & Obedientiæ, proficatione publica abrenuntians negotiis, occupationibus secularibus, hujus mundi bonis, honoribus, voluntatibus, quorum sibi usum totu[m] vita tempore interdit, devovens se Deo, qui unus omnium Religiosi, vel Religiosa cogitationum, affectionum, desideriorum objectum futurus est, ut proinde rebus vel necessariis, quale omnius postular humana conditio, non amplius iis uti licet, nisi quod Deum, & animo eidem placendi. Hanc Monastica vita notionem illutris ac plus Abbas Trapensis nobis exhibet, quæ sane eos debet perterrefacere, qui eamdem non cognoscentes, eaque ætate, qua ipsi se cognoscere minus valent, amplectuntur, quod in causa est, ut peccantie, quod maxime dolendum est, exempla passim occurrant.

Prioribus Ecclesie facultis Christiani, qui in solitudines se recipiebant, ut persecutionem effugerent, sequitur corrupti sæculi moribus abducuntur, non alii regulæ, quam divina, qua ipsi aderat, grata motionibus adhaerent. Cum porro Anachoretarum numerus hanc modicriter excrevisset, inter eos sensim insitute sunt Communites, quæ ad spiritualia exercitia mutuo se vinculo conjunxerunt, a Superiori pendentes, quem eligebant, & cui obedientiam absque ulla tamen formula promittebant, castitati studentes, & temporaneis bonis omnibus nuntiunt remittentes. Vismus deinde est hoc ita instituenda vita consilium solemne reddi, ut majore in pretio haberetur, & difficultas everteretur; fortasse etiam ut eorum occurreretur inconstans, quos identiter poenitentib[us] id quod in familiis scandalo, & perturbationi erat.

Religiosam Professionem antecedebat Novitatus, & is quidem ad triennium in Orientis Ecclesia, si Novitus & Monasterio numquam egredieretur, & ad quadriennium, si quandoque egredi cogeretur, ut Altisserris animadveretur. Sed in praesenti Novitius hic concludetur anni completi spatio, ejusdemque fine causa legitima non interrupti; quo quidem ea, qua per eis, sedulitate absoluto, Communites capitulariter congregatae consenserunt opus est; ac Novitius ad tam gravem Actum preparatus, in facie Ecclesia, & coram testibus se regulam, quam amplectuerit, exacte custodirum promittit; acceptetur a Superiori promissio, ejusque in Communites libro Actus exeritur. Omnes ha[ec] ceremonia ætatem congruum supponunt.

Sed etas hac non uno modo definita fuit. Aurelianensi Constitutione requirit annus vigesimus quintus in viris, & vigesimus in pueris, ac si quis ætatem hanc non attigeret, semper erat succedendi ac testandi capax, non obstante ejusmodi Professione, quovis rigore juris, aut quibusvis consuetudinibus repugnancibus. Blefensis Constitutio juxta Tridentinum Concilium ad validam Professionem non nisi annorum sexdecim complerorum ætatem postulat. En verba Blefensis Constitutonis: „Religiosorum & Religiosarum Professio non ante sexdecim annos completos, nec ante probationis annum ab habita suscepit pro emittatur, in peccatum nullatissimam tam dicta Professionis, quam omnium contractuum, obligationum, & dispositionum bonorum, quæ in eis gratiam extiterint. Qui vero ante dictam ætatem Professionem ediderint, possint sua bona in suorum, aliorumve, prout ipsis videbitur, favorem disponere, non autem in bonum ullius Monasterii directe, vel indirekte, idque tribus mensibus post annorum sexdecim completerorum ætatem; quo si ante dictum tempus sua bona non disponuerint, eadem bona recidant ad eorum proximos heredes ab intestato.“ Abrogata est consuetudo tacita Professionis, quæ olim praesumebatur, cum quis in Monasterio, & quidem Religioso Professi habitum deferens ultra annum veritus fuerat. Hac de causa elapso Novitatus tempore, Professus publice peragitur, Professus eius Actum & certoprofert, signante manu sua, secus rejiendus.

Vetitum non semel fuit, ne ingressus in Religionem venderetur, quoniam ea quidem Simonia species est. Religiosa Professio illusio est; nisi ad bona spiritualia unice referatur. Nihilominus semper licuit, eos, qui Religioni nomen darent, bona sua, vel eorum partem secum deferre, & consanguineos in ipsorum gratiam Monasterio aliquid elargiri. Præterea si Monasterium non satis habeat, quo plures, quam adiunt, Religiosos sustinet, non erit reprehendens dignus vir, ne ejus pecunia accipiat. Quare in hoc negotio tradi nequit aptior regula, quam conscientia Praetatorum, qui coram Deo se enormi crimen obstringunt, si in temporalis alicuius boni gratiam indignum suscipiant. Ex Div. Caroli prædicti Episcopi definire, quid Monasterio tribuatur, prout opus esse cognoverit. Professionis Actus recipiuntur inter Religiosum, qui recipiunt, & Conventum, qui recipi, obligationem secum trahit; & quemadmodum ille non amplius a Communitate recedere potest, ita nec eum Communitas ejercere potest, quocumque pretextu, cum vota jam pronuntiavit.

Praetor fuit tamen Religioso Professi anni quinque, quorum spatio contra sua vota reclamare potest; id quod ei concessit Tridentinum Synodus loco supra laudato „qui, & que, inquit Synodus, a Religione recedere voluerint, timorem, vel ætatem prætentantes, debent intra quinquennium a Professione sibi propicere, quo elapsi nullus superest reclamationi locus.“ In ipso quinquennio Religiosus non est audiendus, si propria auctoritate habitum deposituerit, vel a Monasterio recesserit, sed tamquam Apostata habendus est. Debet igitur in suo statu perficere, & ad Episcopum, ut contra sua vota in pristinum caula cognita, restituatur, accedere. Passim in eum finem obtinetur Papa Rescriptum; sed non est illud necessarium. Ordinariorum restitutionis causa sunt, vis, aut metus constans communis vincenda capax; id quod claris, & evidenter probacionibus constare debet.

Si Religioso Professi eo temeritatis devenirent, ut religiosum habitum deserant, & ad seculum redeant, Superiores connovere non debent, quippe quibus eorum salutis commissa sit, sed eos vehementer operari date necesse est, ut ipsos competerant, compertoque poenitentia addicant, & ad mentem & officium revocent. Secularis Justices praetor esse debent, ac perficere, ut hujusmodi transfiguræ, cum innotuerint, comprehendantur, eorum Superioribus committendi. Interest autem eos non tolerari non solum ob Religiosi decus, verum etiam ob publicam securitatem, quia nihil tam gravis arque exercrandum est, quo si ejusmodi Apostata inquinare non audeant. In Caroli Magni, & Ludovici Pii Capitularibus Monachi, & Religiosi, qui cum Conventum, in quo vitam transigerent, elegerint, ab eo recesserint, ut apud suos, vel alibi vitam trahant, si ab Episcopo, ut ad Conventum suum revertantur, admoniti non paruerint, declarantur a Communione interdicti, & suspensi, arque ejusmodi, ut Eucharistia gratiam percipere nequeant, nisi prius Episcopi justitia satisficerint.

PROFESSIO RELIGIOSA.

Quamvis ex veteri Regula ab uno Monasterio ad aliud Monachi non transirent, quod etiam quoad Regulares Canonicos servabantur Religiosi tamen Mendicantes, aliaque nova Congregations hanc loci stabilitatem non custodierunt; domicilia mutant, sed ita tamen, ut semper in propria Congregatione verentur; ac generatim ab uno Regulari Ordine ad alium migrare non possunt. Excipiuntur ii, qui perfectionis defiderio ad strictiorum Observantiam ducuntur; id autem efficere possunt, quin Pralatorum suorum permissionem obtinuerint, quam quidem satis est eos perfisse. Mendicantes tamen non possunt nisi ad Carthusianum Ordinem gradum facere, nisi iis adit peculiaris aliqua Pontificis dispensatio.

(RELIGIOSI.
Vide TRANSLATIO.
(VOTUM.

C A S U S I.

Professio, que nulla est, per annum votorum renovationem valida non evadit.

1. Votorum renovationem, que in multis Religiosis Ordinibus quantum sit, Professionem, que ab initio nulla fuit, validam non efficit.
2. Religiosus per annos plusquam duodecim in errore versatus, haec scilicet in foro exteriori Professionis sua nullitatem prebare posset.

Q U A S I T U M .

Pater N. maxime stricti Ordinis Religiosus, ejus habitum anorum duodecim stete suscepit; & quamvis Patres non temeris credere posse, cum non ea esse esse, quia Canones populare, vel ob persone tenetatis, vel ob ea, qua ex eius consanguineis ipsis audierant; id tamen ignorare volerunt, eumque post Novitiam annum ad Professionem admiserunt. Vix ille primum suum annum compleverat, cum preius aspiratus tam parum steti sua congruentibus in morbum incidit, quo per anni spatium correspondens tam grave salutis dispendium subiit, ut ex eo tempore identiter agrotaverit; quod ei spem adimit, fore, ut Ordinis exercitus, jejuniis, vigilii, aliisque aspiratus perfringendis par sit. Jussus est tamen, cum sexdecim annos compleverat, professionem suam iterare; sed certus est, se in eam non nisi ex erroris conscientia, & per illi pulsillanimitate confessisse; eique persuaserunt Patres, ipsum coram Deo, & in foro conscientie votum obstringi perinde a ceteros, ac tacitum Professum esse, quandoquidem Professorum privilegia participaret.

Caterum in tantu stete quid consilii caperat, ignorabat; patris domus, quod unum sibi peritum supererat, ipsi interdum videbatur; ei nempe, ante quam habitum fumeret, edixerat pater, ut, quid ageret, etiam atque etiam videtur; quod si feme Religiosum habitum indueret, non amplius de eo abhiciendo cogitaret. Hac ille secum animo reputans, ea pulsillanimitate, que pueri prorsus est, grave Superiorum supercilium & censorum virginem virtutem vota sua confirmavit; sed omnino peritum habet fatarum non fuisse, ut ita se gerezet, si se nec in conscientie foro teneri, nec sibi patrem infernum fore creditisset.

Rebus ita le habentibus, ferio annuum studiis addidit, quae Sacerdotio initiari paffus est; sed hoc innocens, & acerba victima, prout astate progrederetur, oculos apertis tandem aliquando cognovit se Religiosorum & Consanguineorum fidubrium fuisse; ei visum est Religiosum jugum intolerandum, ut si se studiis per omne tempus applicaret, jampridem ejus gravitati succubuisse. In hoc rerum statu per annos duodecim semper irrequiescit, semper turbans versatus est. Cum demum ad tatus annum tristissimum perverteret, intellectus evidenter non san esse Divini Numinis voluntatem, ut in eo statu persistaret, statimque nihil omittere, ut ex Ordine, in quo nec quietem, nec prosperam valitudinem, nec animi tranquillitatem inveniret, egredere, prater quam quad abhorret ipse a vita Monastica, quam non minus procellosam quam secularem agnoscit, ac pro certo habet, eam, quod ad eternam salutem attinet, scopulis, ac periculis obnoxiam esse, ex ambitione & invidia graves in ea perturbationes existere, eosque, qui ex externa tantum specie de eadem judicant, sepe falli. Quæratur ergo,

I. An dictus Religiosus videlicet secundum Professionem ediderit, & an in conscientie foro in ea ad mortem usque perseverare teneatur?

II. Posse tuta conscientia ad Pontificem confugere, ut votorum suorum dispensationem, & Secularizationis Bullas obtineat?

III. An ad incommoda, ac dispendia vitanda liceat se Romanam conferre possit incognitus, negotium suum commodius asturis, an vero curare debet, ut illud confuso juris ordinis dijudicetur? Primum quidem propugnant bene multi, quis obtineat?

(a) Pelizar. Tom. 1. tract. 3. cap. 3. num. 5.

Rogant Sorbona Doctores, ut super hisce questionibus aperiant sententiam suam.

I. An Religiosi Professio firma ac valida sit, quam non ejus vite, ac morum cognitione praeficerit?

II. As

(b) Concil. Trid. Sess. 25. cap. 19. de Regularibus.

PROFESSIO RELIGIOSA.

II. An Religiosus, qui gravem aliquem defectum, de quo interrogatus est, de industria celavit, possit necesse post defec-
tus cognitionem extrudi, quamvis professionem emiserit?

III. Quid de peccatoris, quid de infamis professione sen-
tiendum sit? Illicita ne est? Estne invalida?

R E S P O N S I O.

Confilium Conscientie subscriptum super propriis difficultibus putat.

I. Sextum V. Pontificem ann. 1583. edidisse Constitutionem in Bullario cap. 7. relatam, que eum, de cuius vita ac moribus non ante quantum cognitum fuerit, ad professionem inhabem declaravit. Clemens VIII. in Bulla 83. anno 1602. edita Sixti V. Constitutionem moderat, ad professio-
nem nullitatem quod attinet, cum nulla inquisitio praefec-
sit, eamque redigit ad commune Jus, cujusmodi quidem re
re Sixti Ballam extiterat. Confil potest super hac re Peizarius (a).

II. Ex Leonis X. Bulla, que, eodem Auctore teste, edita est die 15. Martii ann. 1516, in gratiam Fratrum Minorum, Religiosus super defectu deitate, quem celavit, profes-
sionem temporis interrogatus potest deinde a Superioribus repadiari; non jam quod ejus Professio nulla sit, sed vi pri-
vilegi Prelatis per eandem Ballam concessi eadem Profes-
sio irritari potest. Communis Jure si quis defectum quicquam juxta Ordinis, cui nomine fudit dare vult, Statuta essenti-
alem colaverit, ac deinde professionem emiserit; ejusmodi profes-
sio nulla est. Si gravis defectus sit, ut si minus gravis sit,
ea nulla non est. Nihilominus ex privilegio, quod Fratibus Minoribus concessit Leo X. Religiosus hic in deceptio-
nam repelli posset, siquidem ejus deceptio mortalis fuerit.

Porro Jure communis rei sequitur, quia nunc temporis ex Decreto Congregationis Cardinalium sub Urbano VIII. non
alii, quam incorrigibilis exploduntur.

III. Infringit peccator ex Sixti V. Bulla supra in medium allata professionem elere sequitur, ejusque professio illicita est & invalida. Eam temperat Bulla Clementis VIII. in Supra-
num. 63. & ad commune jus redigit, ut illicita quidem sit,
non autem invalida; verum ex familiariorum a Sede Apostoli-
ca approbatarum peculiariis Statutis invalida esse potest, ut
Peizarius (b) animadvertis.

In famis autem professo in foro conscientie nulla sit, non tamen apparet, quin Religiosus hic ejus nullitatem in foro exterior probare posset; quin potius cum in Ordine per annos duodecim perficerit, & proinde intra quinquennium, ut Tridentina (c) Synodus proficit, non reclamaverit, vota sua confirmata, vel falso retrahandi jure excidisse conseretur.

Sane convenient, fieri forte posse, ut Religiosus hic Pon-
tificis Receptum seu Breve obtineat non sine quinquennio

vel etiam decenniis restrictione; semper tamen necesse fore, ut Religiosus in foro exterioro professionis sue nullitatem probare posset.

Quod questionem secundam, ex hactenus dictis consequens fit, non apparet, quomodo Religiosus secularizari possit. Bulla obtinebitur, quoniam difficile factum est, ut probare possit vota sua nulla esse vel ex metu Patris, quia se per-
ficiunt, si Religiosus habitum deposituerit. Id ille unum cu-
rare debet, ut in Romana Curia obtineat Breve, quo tran-
fest ad Laxivem; ac sperare juvat, fore, ut illud obtineat,
dummodo inventari brevi tam recipere. Ita nimis sibi ca-
vere debet, ut ab Ordine suo recedat, cum primum Breve obtinerit; etaque ratione ac incommodo, ac vexatione, quam sibi a Superioribus timet, se in tuto ponere.

Pecidum in Sorbona hac die 5. Dec. ann. 1700.
G. Fomagau. G. Bouret.
Du Mas.

C A S U S II.

Defectus, ob quos de professionis validitate dubitari potest.

I. Commune Jus saepem erit cum privilegiis non convenire, que nonnullis Religiosis concessa sunt, quod defectus, quibus pre-
fessi nulla reddi posset.

2. Laborantes infamia seu juris, seu facti ad professionem edac-
dam non sunt inhabiles.

Q U A S I T U M .

Rogant Sorbona Doctores, ut super hisce questionibus aperiant sententiam suam.

I. An Religiosi Professio firma ac valida sit, quam non ejus vite, ac morum cognitione praeficerit?

II. As

(a) Pelizar. Tom. 1. tract. 2. cap. 3. (b) Pelizar. tract. 3. c. 2. n. 2. (c) Pelizar. tract. 5. n. 146. cap. 5. lect. 3.

PROFESSIO RELIGIOSA.

Quæratur, an ejusmodi Professio obligationem inducat? An perieciut, quam pertulit, haud ei fatus gravem causam sup-
pedicit contra vota edita reclamandi? Atque an, quia con-
sanguinei ita se gellose dicuntur, quod ejus fratres pro ipso
diligenter ideo Claustris deferendi libertas ei admiratur, pra-
ferunt cum hac ipsa excusatio vim, qua illi in eum ufi-
sunt, significet ostendatque?

R E S P O N S I O.

Confilium Conscientie subscriptum censet, difficultatem modo propositam demum redigi, ut innescat.

I. An abfice obligatio contrahendit animo facta Profes-
sio in foro interno, & coram Deo valida sit?

II. Adolefcens, qui Religionem amplectitur, ut vexatione effugiat, ne amplius in carcere detineatur, ne fame moriarit & eo in statu professo in foro externo validam edidisse potest?

Quod questionem primam respondetur, votum coram Deo nullum esse & invalidum, si subeundz obligationis intentio non adsit; votum enim voluntaria promissio est, ita ut obli-
gatio, quam vovens coram Deo contrahit, ex ea, quam ip-
se subiectiposi imponit, lege ducatur. Jam vero lex nulla est, cum Legislator obligandi intentionem ac voluntatem omnino non habet. Quamvis autem Religiosa Professio hunc in modum peracta nulla sit coram Deo, quod externum tamen forum, & quod Ecclesiam rata ac firma censetur, quia Ecclasia de iis tantum iudicat, que apparent, non vero de rebus probris internis.

Quod secundum, si Adolefcens, qui consult, ideo Reli-
gionem inuit, quod non alia ratione a vexatione, quam patet, batitur, eximere posset, & alia ex parte consanguinei ea asperitate nisi sit, ut ipsum in Claustra conicerent, ejus Professio nulla est, quia non exitit voluntaria. Et sane ut Professio valida sit, libera, & a coactione exempta esse debet. Quamobrem Tridentina Synodus Sess. 25. cap. 19. de Reg. de
Infringit peccator ex Sixti V. Bulla supra in medium allata professionem elere sequitur, ejusque professio illicita est & invalida. Eam temperat Bulla Clementis VIII. in Supra-
num. 63. & ad commune jus redigit, ut illicita quidem sit, non autem invalida; verum ex familiariorum a Sede Apostoli-
ca approbatarum peculiariis Statutis invalida esse potest, ut
Peizarius (b) animadvertis.

Prateira in eadem Sessione cap. 16. Concilium vetat, ne quid boni ad Novitiam spectantia a consanguineis, vel Tutoribus Monasterio tributarit, iis exceptis, que ad victimam ac vestitum Probationis tempore necessaria sunt, ne Novitiae occasione discidere negantur. Quod si proprii boni ex parte amitendi timor eam libertatem adimere potest, que ad Professionem in Monasterio emitendam requiriatur: potior ratione extrema famis, vel affida vexationis formido inimicorum, ut ille in Claustra compellatur, nec fatis esse, si Religiosus suscipienda tantum occasio fuerit. Ita sententia Sanchez lib. 1. disp. 12. cap. 4. n. 3. de Matrim. & Pelizarius tom. 1. resp. 3. cap. num. 56. &c.

Prateira in eadem Sessione cap. 16. Concilium vetat, ne quid boni ad Novitiam spectantia a consanguineis, vel Tutoribus Monasterio tributarit, iis exceptis, que ad victimam ac vestitum Probationis tempore necessaria sunt, ne Novitiae occasione discidere negantur. Quod si proprii boni ex parte amitendi timor eam libertatem adimere potest, que ad Professionem in Monasterio emitendam requiriatur: potior ratione extrema famis, vel affida vexationis formido inimicorum, ut ille in Claustra compellatur, nec fatis esse, si Religiosus suscipienda tantum occasio fuerit. Ita sententia Sanchez lib. 1. disp. 12. cap. 4. n. 3. de Matrim. & Pelizarius tom. 1. resp. 3. cap. num. 56. &c.

Venimus non hec generalis sententia est, Laurentius enim de Peirini tom. 1. cap. 25. §. 4. num. 4. contendit, Professionem, ut valida sit, absolute liberam esse oportere; ut proinde coactio, seu vis, unde proveniat, & quemcumque deum finem propositum habeat. Professionem nullam efficiat, sive vis obligations contracta causa proprie dicta, sive tantum occasio fuerit.

Ut ut res habeat, certum est in praesenti facti specie ve-
xationes, quia Adolefcens percepit est, eo probris specta-
re, ut ipse Religionis nomen daret. Sane post editam Profes-
sionem suam illi consanguineos non ita ut ante sibi infenos experius est; igitur dicti potest Adolefcens Religiosum statutum non elegit, nisi quod vereretur, ne consanguinei ve-
xare pergerent, atque ut vexationem effugerent, secus num-
quam eum statutum suscepimus; nempe gravis malis timorem in aliud malum precipit; ejusmodi enim Religio est, cum vi & coacte suscipitur. Itaque querit ipse se ab ea libera-
re, ac spes adest fore, ut ei res e vota cedat. Aperi-
tes, quas subiit, fatus grave momentum habent, ut ejus Pro-
fessio nulla declaratur, dummodo habeat, unde proberet se a Consanguineis vexatum fuisse, eosque id propositum habui-
re, ut eum in Monasterium compellerent, quam quidem vo-
luntatem apertissime significarunt, quemcumque tandem eos causa impulerit, five ut ejus bona fruerentur, five quod ejus fratres pro ipso diligenter

Decimus in Sorbona hac die 25. Julii ann. 1695.
G. Fomagau.

(a) Pelizar. Tom. 1. tract. 2. cap. 3. (b) Pelizar. tract. 3. c. 2. n. 2. (c) Pelizar. tract. 5. n. 146. cap. 5. lect. 3.

C A S U S III.

Acerbitatibus extorta Professio:

1. Nulla est Adolefcensis in Religioso Ordine Professio, quam non

editis, quod defectus, & Parre habebetur.

2. Facili obstinare poterit, ut vota, que editis, nulla declaren-
tur, si ei graves rationes profeso sint, quibus vim sibi illa-
tam offendat.

Q U A S I T U M .

A Dolefcens, cum a suis acerbis habitus esset, atque adeo carcerem, indigentiam, rerumque, quibus humana vita maxime conflat, privationem percepit, invitus quidem in Monasterium ingressus est, ibique Professionem emulit, et animo, ut se liberaret, ab ejusmodi vexatione, quam se a suis ideo pati non temere iudicabat, ut, quod illi unice optabant, ipse volens nolens Religionem amplectetur. Et sane emul Professio non eamdem suorum aspiraret ex parte, id quod ejus conjecturam firmavit. Hoc posito.

Decimus in Sorbona hac die 25. Julii ann. 1695.
G. Fomagau.

PROFESSIO RELIGIOSA.

Quod spectat ad tertium, si Frater N. . . . ob depravatos, & a correctione proficiens mores rejetus fuisset, major occurseret difficultas; complices enim Auctores, ut Bassius loc. cit. num. 6. contendunt Religiosum ob desperatum depravationem dimissum teneri ad redditum se comparare, putantque id eum efflagitare debere. Verum alii contrariant. Ut ut res habeat, non ille, desperata folummodo correctione, remissus fuit, sed ob id etiam, quod ejus Professio ipso cum impedimento, quod Statuto dirimens declaratur, emissa absconde nulla est.

Debet igitur a Deo veniam exposcere, I. quod ad Capucinos accederet, iquidem ob Statutum, de quo dictum est, ineptum se noverit. II. quod se, ut fatur, licentia dederit, & scandalo fuerit, ut Capucinos ad se repudiandum adigeret. Ceterum cum Exeat legitimum obtinuerit, potest in Esculo tua conscientia verfar, si judicet non sine sapientum plorunq; virorum consilio hanc vita rationem sua ipsius fatui congruerit.

Decisum hoc die 25. Julii ann. 1694.
G. Fromageau.

C A S U S VIII.

Conditione suspensa Professio.

I Professio, que conditionem futuram adjunctionem habet, nulla est; & in foro interno non obligat.
II In foro externo absoluто apparet Professio, quamvis Professio Alii contrarium evincatur.

Q U A E S I T U M.

I Esfuit, cum videret postremi sui voti tempus appropinquare, illud ea tantum conditione edere statuit, si nempe rationes, quas, ut e Societate egredi sibi licet, majoribus Superioribus allegare in animo habeat, probata non iusserit. Quinto decimo ante Professionem menle per Actum Notarii manu firmatum ne non alter, quam ea conditions velota pronuntiari significat; eumque Actum evulgarunt, vel duobus ante Professionem membris; haud diffidimile Actum polllut a Notario, qui Anicci in Velaunia degabat, eumque rogat, ut Rectori, in cuius manibus vota edituris erat, actum exhibeat. Notarius omnino renuit; ne sibi, ut sit, negotium, & contentio cum Patre Rectore sit. Paucis ante Professionem diebus Religiosus per Urben, qui Jesuitarum me est, obambulans conditionata tantum Professionis edenda consilium cuiusdam Monasterii Antislite aperuit, idemque Iesuitis duebus, & Laico declaravit; denique hora dimidio ante ceremoniam Superiorum convenit, elque significat se quidem vele, qua supra declaratum est, ratione Professionem emittere. Relpendet Superior, tentationem eam esse: eumque cohortatur, ut, quod ceteri convevunt, & ipse perficiat. Religiosus assentienti similiis a colloquio recedit, nec sine confusione omnibus ceremoniis Professionis edit, signaque manu propria.

Sex circiter membris post reclamat, & Romanæ Curia Rescriptum obtinet, in quo ad Pontificis ex supplici libelli expositione eum Professione edifice in manus cuiusdam Superioris, ad id porcellum non habentis contra Confessiones Societas, &c. acque ita, remota falsitate, locum non habentegrata, cuius illatos, & origo fuit. Neque ad rem facta Decretalis Super litteris, quamvis ibidem dicatur, Rescriptum usui est posse, cum certum est, falsitatem, qua in eo occurrit, Pontificem impeditur non fuisse, quoniam gratiam tribueret, etiam si falsitas ei nota fuisse.

I. An Professio hoc ita perfecta vere conditionata sit, vel an euclidio confenda sit?
II. An, facta hypothese conditionata eam esse, validafit?
III. An non exppositio in Pontificis Rescripto contenta fal-

R E S P O N S I O.

Concilium Conscientia subscriptum censet, obligationem perpetuam cum Religioso statu conjunctam esse talitem quod eum, qui ipsum amplectitur, quicque proinde recipit se in eo, quod vixerit, peritura. Quamobrem fieri nequit, ut ejusmodi obligatio ex una quidem parte suspensa sit, quod conditio compleatur, ex alia vero parte qui eam conditionem apposuit, vere ac proprie Religiosi devictus sit.

Iraquo futura conditione sufficiens Professio nulla est, nec obligationem inducit; ejus nempe, ut iniquum Theologi, eadem ratio est, ac matrimonii, quod communis sententia nullum est, si, conditione addita, contrahatur. Consilii potest Pelizarius tom. I. tract. 3. c. 1. n. 12. & c. 5. n. 18. Utrum autem, conditione completa, ad Professionis validitatem novo confessu opus sit, alia questione est, de qua inter Theologos controvexit, ajentibus aliis, aliis negantibus, sed que tam ad prasentem facti speciem non spectat.

Hoc posito, respondetur ad questionem primam,

In foro interno Professionem hand sub conditione fastam fuisse, in foro autem externo absolutam apparet. Quamvis enim hujus Iesuita Actus contrarium probare videatur; quia tamen ane quam illi pronuntiaret extremum votum, Superior, cui consilium suum aperuit, eidem significavit, eam tentationem esse, eumque id facere debere, quod alii facerent: elque ipse acquirefcere vifus est, Professionem de more statim emittens, retrahit proinde censetur, quicquid autem dixerat, feceratque, ut obligationem suam conditionatam efficeret.

Ad secundam, ejusdem Iesuita Professionem coram Deo non valere; facta quippe init sub conditione, qua subsistente, nec Professio ipse, nec proprio Religiosus est.

Ad tertiam, expositionem, cuius in Rescripto mentio fit, falsam esse, cum verum non sit, Iesuita hujus Professionis a Superiori tamquam conditionatam receptam fuisse; ac ne id quidem prafini potest, cum ejusmodi Professiones insuffit in Ecclesia sint: gravis scilicet est abusus, si eas Superior admirerit, ut monet Pelizarius loco citato c. r. n. 13. ex quo inferri potest, dispensationem nullam esse, & quod inde consequitur, Rescriptum hoc ab Officiali pronuntiandum non est.

Ad quartam, Jesuita se tueri non posse c. Super litteris R. scripti, quoniam Pontifex solum ob falsitatem in supplicatione contentam dispensationem concessit, quod nempe Professio peracta fuerit in manus cuiusdam Superioris, ad id potestem non habentis contra Confessiones Societas, &c. acque ita, remota falsitate, locum non habentegrata, cuius illatos, & origo fuit. Neque ad rem facta Decretalis Super litteris, quamvis ibidem dicatur, Rescriptum usui est posse, cum certum est, falsitatem, qua in eo occurrit, Pontificem impeditur non fuisse, quoniam gratiam tribueret, etiam si falsitas ei nota fuisse.

Decisum hoc die 10. Martii ann. 1692.
G. Fromageau.

P R O M I S S I O.

D uorum generum Promissio est, verbalis una, scripto exarata alia; in sequenti casu non nisi de propriis generis promissionibus sermo est.

C A S U S

Promissiones verbales.

Marianna, que ore tenus Cubicularia promisit centum numeros aureos in decum nuptiarum gratia, & annus præterea quinquaginta francos, quibus ejus stipendium augeret, remuneretur Deo duplex hoc premissum facere, siquidem possit.

Q U A E S I T U M.

Maria-Anna pridie quam matrimonium contra primus heret, Anne-Francisca, que ei a cubiculo erat ab annis quatuor, centum numeros aureos promisit, vel coruio loco, quod summa tradenda per sit, annum redditum solvere; quamvis enim hac in re Syngrapha nulla sit, sed tantum verbalis assit data quidem & acceptata promissio; non minorem tamen obligationem coram Deo ea verba producent, ad conscientiam quod attinet, quia Maria-

Anne

P R O M I S S I O.

217

Anne eam intentionem fuisse constat, ut se vere obligaret, siueque promissio effectum exigendi jus Anna Franciscæ tribueret, quod id est, quod Iustitia obligatio dicatur.

Fortasse quidem si promissio hac ab exordio spectetur, nihil est aliud, quam gratia, ac Maria Anna bona voluntas; verum ex quo probata & acceptata fuit, evasit proprie dicta promissio, que proinde falli non possit, quin violetur obstricta fides, ac Iustitia lassatur.

Ad alterum articulum idem responsum est: immo vero in justitia existere longe gravior, ni quinquaginta libra in fi-

pendi augmentationem exhibe solventur, non solum quia ultra ac libere profici ut centum nummi aurei promissio sunt, verum etiam quia perfectum fuit id incrementi ad Iustitiam spectare, ut proinde ea quicquid restituio, seu damni reparatio sit, eo tendens, ne Anna-Francisca Dominam deferat.

Hinc sequitur, Mariam-Annam ad summas, que supplici proposito articulo continentur, solvendas, siquidem possit, obligari.

Decisum in Sorbona hac die 31. Januarii ann. 1697.
G. Fromageau.

P R O P R I E T A S R E L I G I O S O R U M.

P Roprietas semper tamquam vitium spectata est in Religiosis, quibus per Canones stricto jure vetitum fuit, ne quid haberent propria, tamquam oppidum paupertatis votio, quod solemniter ediderunt secundum Evangelii verba hac: si vis perficis es, vende omnia, que possides, & sequere me. Quamobrem Religiosi nihil privatum habere debent, non vestes, non libros, non laboris instrumenta, non aliud quicquam; imprimis vero pecuniam habere omnino non debent. Ex veteri disciplina quicquid in mortis articulo privati quicquam habere compertus est, Ecclesiastica sepultra, tamquam in manifesto peccato mortuus privabatur. Facile quidem Monachi, iupote ab humana societate secreti, & in solitudine consistentes omnem proprietatem vitare poterant. Sed potquam & illi, & Religiosi ceteri passim itinerari cooperunt, iis inter itinerandum nonnullis pecunia, & nonnulla peculia commoda permisit sunt. Qui Beneficiorum capaces sunt, ut Regulares Canonici, qui Parochias obtinent, non potuere, quin mobilia bona, & pecuniam habent, venderent, emerent, & Secularium more familiam tenerent; sed iis tamen immobilia bona acquirere minime licet. E vita excedentes in eo se Religiosos praferunt, quod legitimis heredes non habent, nec testari possunt: iis succedit Abbas, aliusve Superior & hac quidem regula generalis est quo ad omnes Religiosos Beneficiatos, aliosve, quicunque morientes boni quicquam reliquerint. Successoris forma hac dicunt spoliū, seu cadaveris exuvia; Juris autem vocabulo peculium nuncupatur, quia Religiosi spectantur tamquam filiamilies, quibus nihil proprii nisi ex Superioris expressa licentia fuit; ejusque usus precarius exitit, nempe non sine Superioris approbatione.

Tridentina Synodus Constitutiones veteres renovavit, quibus mobilis vel immobilis boni quicquam teneare seu possidere Religiosi quicque prohibentur. (a) Eos oportet omnia depone in Superiorum suorum manu, quibus ipsis minime licet illa stabilita bona iidem quicunque demum praetextu concedere. Omnia Conventus bona administrarentur necesse est ab Officialibus, quos Praetati pro arbitrio abdicare possunt. Mobilia bona, quorum utrum Praetati Religiosis concedunt, debent semper paupertatem redolere, quam si profitentur, si contra se geserint, activa & passiva voce biennii spatio privandi, & pro suarum Constitutionum ratione puniendi.

(R E L I G I O S I .

Vide (P A U P E R T A S .
(V O T U M .

C A S U S .

Religiosi pecuniam habentis Proprietas.

1 Religiosi minime licet pecuniam privatum, sibiisque program habere vel Superioris permisit.

2 Multo minus negotiari potest, praetextu salvandi noui nihil aris alieni, quo laboris ejus Communias, quodque non puer est legitimus, nec salvare vult.

Q U A E S I T U M.

R ogant Sorbona Doctores, ut decidant, I. An Religiosus ex proprii Abbatis consensu possit apud se retinere pecunias vim, qua fibi superius ex administratis familiae sue pecunias, & ex nonnullis aris alieni exactione, quam Minister eius Decessor neglexerat.

II. An idem Religiosus eam pecuniam conferre possit in negotiationem messium, quas curat emendas, ut rufus apto tempore carius vendat, atque ita ex lucro, quod inde spectrat, solvat alienum aris, quod ipso officium obtinente, Communias contraxit, sed quod tamen eadem Communias, & Officials aucta munere fungens, qui nunc temporis Exactor est, contendunt hadi legitimi deberi, nec omnino solvere volunt. Non est omnitudinem, hanc agendi rationem scandalo esse Religiosis nonnullis, quibus nihil proprii est praeter nonnulli pecuniae, quam accipiunt a suis, quanquid apud Custodem a Superiori nominatus depontur, ut proinde nemo unus eandem, nisi Superiori ipso permittente, disponat.

Is quidem id omne, acque hujus Religiosi negotiationem permittit, atque adeo declarat, se minutus oblectationum gratia id ei pecuniae relinquere, id quod nec Communias querelas & obmurmurations, nec Secularium hominum scandala reprimit.

Queritur, in hac facti specie quid & Superioris, & Religiosi Confessarius agere debent?

(a) Concil. Trident. sess. 25.

Consilium Conscientia subscriptum censet, Superiorum Abbatem stare debere Tridentine Synodi Decreto huic Sess. 25. Administratio autem bonorum Monasteriorum, seu Conventuum ad sacerdos Officialis coram, ad natum Superiorum amovibilis, pertinet. Et quoniam alienum aris, quod hic Religiosus exigit, & cuius gratia confluit, ac Monasteri bona spectat; percepit proinde pecunia tradenda est ei, qui nunc temporis familiis bona administrans ac distribuens munere fungitur, nec Abbas omnino debet rationem querere, qua super regulam Concilii statuta cum suo Religioso dispense.

Præterea summa hac, quam, solutionis titulo Religiosus perceptit, in negotiationem, de qua in expolitione, conferri nequit, quia ea proprie dicta mercature foret per Ecclesie Leges Religiosis prohibita, ut ex titulo, Ne Clerici, vel Monachi: & ex Capite Secundum, licet intelligi. Id porro non postulat Monasteriorum satis gravis necessitas, quoniam Communias habet, quo Religiosorum suorum congrua sustentationi proficiat, ac si quid eidem deesset, fatius foret ex manu labore, quam ex negotio remedium queri.

Tertio loco Abbas videre debet, an es alienum, de quo dictum est, vere ac proprie debitum nec ne sit; cumque ita est perpexerit, mandare debet, ut de Monasteri bonis ei satisfiat; atque adeo potest ad id Religiosos suo obligare, vel eidem satisfacere ipse per se, siquidem penus eum sicut Abbas bona, nec eorum inter se, ac Religiosos sit facta divisione; quod si facta fuerit, atque illud alienum aris Religiosos singillatim recipiat, non potest ille eam summan disponere, Religioso permittens, ut contra Regulam eandem retinet.

Quarto loco tenetur Abbas in foro conscientia, quantum in ipso est, id scandali de medio tollere, quod ex ratione oritur, qua cum eo Religioso se gerit, ipso videlicet ad aliorum normam redacto.

Quinto loco, ita quidem Confessarius super Abbatis ac Religiosi obligatione satis instructus est. Magna tamen in hoc negotio prudentia, ac moderatione uti debet.

Decisum in Sorbona hac die

ann. 1697.
G. Fromageau.

P R O